

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry kiittää lausuntopyynnöstä koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta.

Kannattamme omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamista ja perhehoitajan irtisanomisajalta maksettavan korvauksen parantamista esityksen mukaisesti.

Esitys kohdistaa omaishoitajan palkkion korotus omaishoidon tuen vähimmäispalkkioon on perusteltu sen vuoksi, koska monella hyvinvointialueella vähimmäispalkkio on juuri lain määrittelemä minimipalkkio. Omaishoitajien palkkiotason nostaminen on erityisesti työelämässä oleville hoitajille olennainen myös heidän tulevaa eläkekertymäänsä ajatellen. Työssäkäyvillä omaishoitajilla ansiotaso jää usein alhaisemmaksi, mikä vaikuttaa negatiivisesti tulevaan eläkekertymään ja/tai mahdollisuuksiin edetä työuralla.

Ikääntyneille omaishoitajille on lisäksi tärkeää mahdollistaa lepo, minkä vuoksi panostukset perhehoitoon ovat tarpeellisia jatkossakin. Huomattava osa ikääntyneistä omaishoitajista on jo 80 vuotta täyttäneitä. Iäkkäistä omaishoitajista monella on perussairauksia, jotka asettavat rajoitteita heidän arkeensa ja jaksamiseensa.

Omaishoitajan työtä tekee yhä suuri joukko suomalaisia ilman yhteiskunnan taloudellista tukea ja omaishoitajien kriteeristöä tuleekin yhtenäistää koko maassa. Väestön ikääntyessä myös omaishoitajien määrä kasvaa, ja yhä useampi työikäinen toimii tulevaisuudessa omaishoitajana. EETUn mielestä omaishoito ja ansiotyö pitäisi pystyä yhdistämään nykyistä joustavammin.

Vuonna 2026 julkaistavaan omaishoidon oppaaseen hyvinvointialueille olisi aiheellista tarkentaa ohjeistusta omaishoidon tuen myöntämisperusteista. Esimerkiksi yöaikaisen hoidon edellyttäminen tuen alimmissa palkkioissa pitäisi jättää pois kriteeristöstä. Olisi myös hyvä, jos omaishoitoon tarkoitettun summan kohdentumista hyvinvointialueilla seurattaisiin tarkemmin. Omaishoitajan kriteerien ja palkkion tulisi lähtökohtaisesti olla samat hyvinvointialueesta riippumatta. Nykyinen käytäntö asettaa omaishoitajat eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, millä hyvinvointialueella he asuvat.

Perhehoito ikääntyvien kodeissa tukee olennaisesti omaishoitajien jaksamista, mahdollistaen heille tarpeellisen levon. Perhehoitajien määrän lisäämiseksi on jatkossakin tarpeen parantaa heidän työmarkkina-asemaansa, esimerkiksi etsimällä ratkaisuja työssäoloehdon kertymiseen muutostilanteiden varalta.

Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden painottuessa kokoaikatyöhön ohjaamiseen on syytä muistaa, että osa-aikatyö voi työssäkäyvälle omaishoitajalle olla arvokas mahdollisuus parantaa toimeentuloa, kerryttää tulevaa eläkettä ja pysyä kiinnittyneenä työelämään.

Toimeentulotuen varassa eläviä pienituloisia omaishoitajia auttaisi omaishoidon tuen säätäminen etuoikeutetuksi tuloksi suhteessa perustoimeentuloturvaan ja muuhun ensisijaiseen sosiaaliturvaan.